

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Analyze Second-order Confirmatory Factors of Democratic Consciousness Behavior of Grade 6 Students

นฤมล แสงพรหม¹

Narumon Saengprom¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,200 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 75 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.323-0.818 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.910 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง

ผลการวิจัยพบว่า

โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการยอมรับ (6 ตัวบ่งชี้) องค์ประกอบที่ 2 ด้านสามัคคีธรรม (5 ตัวบ่งชี้) และองค์ประกอบที่ 3 ด้านปัญญาธรรม (4 ตัวบ่งชี้) โดยโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีมาก ($\chi^2=55.797$, $df=52$, $p\text{-value}=0.334$, $CFI=1.000$, $TLI=0.999$, $RMSEA=0.008$, $SRMR=0.011$ และ $\chi^2/df = 1.073$) นั่นคือ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทุกตัวในโมเดลมีความสำคัญ และมีความสัมพันธ์เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

คำสำคัญ จิตพฤติกรรมประชาธิปไตย, การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง, นักเรียนชั้นประถมศึกษา

Abstract

The purpose of this research were analyze second-order confirmatory factors of democratic consciousness behavior of grade 6 students. Samples, obtained from multistage random sampling, were 1,200 grade 6 students from schools in Roi Et province. Research instrument was a 5 rating scales-questionnaire of democratic consciousness behavior with 75 items which discriminating powers (r_{xy}) ranged from 0.323 to 0.818, and total reliability (α) was 0.910. Data were analyzed using descriptive statistics and second-order confirmatory factor analysis.

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ติดต่อ นฤมล แสงพรหม อีเมล: narumon_ud@hotmail.com

รับเมื่อ 9 พฤษภาคม 2566 แก้ไข 24 พฤษภาคม 2566 ตอบรับเมื่อ 27 พฤษภาคม 2566

The research findings were as follows:

Model second-order confirmatory factors of democratic consciousness behavior of grade 6 students consisted of 3 factors with 15 indicators which included factor 1 domains of deference (6 indicators), factor 2 domains of unity (5 indicators), and factor 3 domains of wisdom (4 indicators). It was fit to the empirical data very well ($\chi^2=55.797$, $df=52$, $p\text{-value}=0.334$, $CFI=1.000$, $TLI=0.999$, $RMSEA=0.008$, $SRMR=0.011$, and $\chi^2/df = 1.073$) which concluded that all factors and indicators in the model were significantly related and supportive.

Keywords: Democratic Consciousness Behavior, Second-Order Confirmatory Factor Analysis, Elementary School Student

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งกว่า 90 ปี แห่งการเดินทางบนหนทางสู่ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย ระบอบประชาธิปไตยและความเป็นอยู่ของพลเมืองไทยต้องประสบปัญหาและอุปสรรคเรื่อยมา การพัฒนาพลเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยเรียกว่ายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกของสังคมทำให้คนในสังคมไทยก้าวข้ามความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ความรู้สึกของพลเมืองไทยที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้ถูกบิดเบือนเปลี่ยนแปลงไป จนพลเมืองในสังคมไทยไม่เห็นคุณค่า และไม่เข้าใจว่าการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ตนจะต้องมีบทบาทอย่างไร รวมทั้งไม่รู้สิทธิหน้าที่ของตนว่ามีมากน้อยเพียงใด (ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล 2555, น. 64) จึงส่งผลทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางความคิดของคนในสังคมไทย เกิดการไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน เกิดการชักนำประชาชนให้เห็นคล้อยตาม เกิดการเอารัดเอาเปรียบ และยึดถือประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ซึ่งนับวันจะแสดงถึงความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

รัฐมีความพยายามในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทยมาโดยตลอด โดยผ่านกระบวนการส่งเสริมประชาธิปไตย ดังจะเห็นได้จากนโยบายต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา และในปี 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้กำหนดค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในข้อ 7 เข้าใจ เรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง (กระทรวงศึกษาธิการ 2559, ออนไลน์) ซึ่งมีจุดเน้นในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทยคือการส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในทฤษฎีของประชาธิปไตยที่ถูกต้อง การปฏิบัติและการได้รับผลการปฏิบัติที่ถูกต้อง สิ่งสำคัญคือประชาธิปไตยมีรากฐานอยู่ที่การเคารพความเป็นมนุษย์ของคนอื่นหรือของคนทุกคน ด้วยความเชื่อในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของคนทุกคนว่า คนทุกคนมีคุณค่า มีศักยภาพที่จะเรียนรู้ มีอิสรภาพ มีความรักความเอื้ออาทรต่อกัน และร่วมมือกันในการพัฒนาสังคมให้เกิดความถูกต้อง เกิดประโยชน์สุขต่อทุกคน ในฐานะที่เป็นมนุษย์ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น การพัฒนาสังคมไทยไปสู่ระบอบประชาธิปไตยจำเป็นต้องมีการพัฒนาพฤติกรรมของคนไทยไปด้วย เพราะถ้าขาดพฤติกรรมประชาธิปไตยแล้ว ต่อให้มีรัฐธรรมนูญก็ฉบับเลือกตั้งครั้งแล้วครั้งเล่า ประเทศไทยก็เป็นประชาธิปไตยไม่ได้ ดังนั้นการส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยให้กับพลเมืองไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยการส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยให้กับพลเมืองไทยนั้นควรเริ่มตั้งแต่เด็กจนกระทั่งเข้าโรงเรียนประถมศึกษา เพราะเด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า สอนเด็กให้ประพฤติอย่างไรในวันนี้เด็กผู้นั้นก็จะประพฤติเช่นนั้นในวันหน้า (วิชัย ตันศิริ 2557, น. 106) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยให้กับนักเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงควมมีประชาธิปไตย สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน

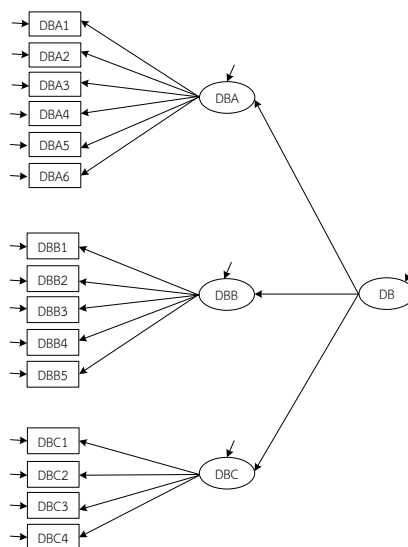
จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อทุกคน อีกทั้งนักจิตวิทยาและนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยไว้อย่างหลากหลาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะต้องศึกษาองค์ประกอบของจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากเป็นวัยที่อยู่ในช่วงแรกของการปรับตัวในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง ภายใต้การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2555, น. 9-11) และมีการกำหนดเงื่อนไขข้อบังคับในการวิเคราะห์องค์ประกอบและการตรวจสอบความตรงของโมเดลที่ชัดเจน ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นประโยชน์สำหรับครู สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครองใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นพลเมืองที่ดีตามวิถีประชาธิปไตยในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กรอบแนวคิดการวิจัย

พฤติกรรมประชาธิปไตยเป็นพฤติกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขสภาพในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวคิดพฤติกรรมตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2555, น. 9-11) คือ ประการที่ 1 พฤติกรรมด้านเคารพธรรม (DBA) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความเคารพซึ่งกันและกัน เคารพกฎระเบียบของสังคม ซึ่งประกอบด้วย 1) เคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ (DBA1) 2) เคารพซึ่งกันและกันทางกาย (DBA2) 3) เคารพซึ่งกันและกันทางวาจา (DBA3) 4) เคารพในสิทธิของผู้อื่น (DBA4) 5) เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น (DBA5) และ 6) เคารพในกฎระเบียบของสังคม (DBA6) ประการที่ 2 พฤติกรรมด้านสามัคคีธรรม (DBB) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการแบ่งปัน การทำงานร่วมกัน และประสานงานกัน ซึ่งประกอบด้วย 1) การรู้จักประสานประโยชน์โดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง (DBB1) 2) การร่วมมือกันในการทำงาน (DBB2) 3) การเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม (DBB3) 4) การรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนรวมและมีหน้าที่ต่อสังคม (DBB4) และ 5) การมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (DBB5) ประการที่ 3 พฤติกรรมด้านปัญญาธรรม (DBC) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา ซึ่งประกอบด้วย 1) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนมาก รู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี (DBC1) 2) เน้นการใช้ปัญญาใช้เหตุผลและความถูกต้องในการตัดสินใจ ไม่ใช่ใช้เสียงข้างมากในการตัดสินใจปัญหาเสมอไป (DBC2) 3) เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นหรือมีเรื่องที่ต้องตัดสินใจ ต้องร่วมกันคิดและช่วยกันตัดสินใจโดยใช้เหตุผล (DBC3) และ 4) กรณีที่มีปัญหาโต้แย้งเกิดขึ้นในหมู่คณะ จะต้องอภิปราย ชักจูงให้ทุกคนเห็นคล้อยตามด้วยเหตุผล หากไม่อาจชักจูงจึงจะใช้วิธีการออกเสียง (DBC4) จากแนวคิดพฤติกรรมตามวิถีประชาธิปไตยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถเขียนเป็นโมเดลสมมติฐานการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลสมมติฐานองค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดร้อยเอ็ด

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,200 คน จากโรงเรียน จำนวน 36 โรง ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักในการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดล โดยใช้จำนวนตัวอย่างประมาณ 10 - 20 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์ที่ประมาณค่าในโมเดล (Hair et al. 2014, p. 100) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้มีจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่าอยู่ 48 ค่า ผู้วิจัยจึงใช้อัตราส่วน 20 คนต่อพารามิเตอร์ 1 ตัว ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 960 คน เพื่อให้ความคลาดเคลื่อนมีค่าลดลง ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 1,200 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบวัดจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 75 ข้อ มีค่าความตรงรายข้อตั้งแต่ 0.600 - 1.000 ค่าความตรงทั้งฉบับเท่ากับ 0.928 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.323 - 0.818 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.910

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปติดต่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาให้จัดเตรียมนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการทำแบบวัดจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย

3.2 เตรียมแบบวัดจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด โดยชี้แจงให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการทำแบบวัดจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย เพื่อให้ได้ผลตามความเป็นจริง โดยได้ข้อมูลกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,200 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

4.1 ทำการคัดกรองข้อมูลและกำหนดรหัสแบบวัดจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย เพื่อป้องกันการสลับเครื่องมือของกลุ่มตัวอย่าง และทำการบันทึกผลการตอบแบบวัดจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยลงในคอมพิวเตอร์

4.2 ศึกษาลักษณะของข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ซึ่งพบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 15 ตัวของจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.147-3.960 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.546-0.739 สำหรับการกระจายของข้อมูลของตัวบ่งชี้ มีลักษณะของการกระจายใกล้เคียงกัน คือ มีค่าสัมประสิทธิ์การแปรผัน (Coefficient of Variation: C.V.) ตั้งแต่ 0.156-0.219 แสดงว่า การกระจายของข้อมูลดีมากในทุกตัวบ่งชี้ เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์ความเบ้ของข้อมูล พบว่า ตัวบ่งชี้มีลักษณะเบ้ซ้าย (มีค่าน้อยกว่า 0) ยกเว้นตัวบ่งชี้การรู้จักประสานประโยชน์ โดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง (DBB1) ($Sk=0.044$) มีลักษณะเบ้ขวา เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์ความโด่งของข้อมูล พบว่าทุกตัวบ่งชี้มีลักษณะโด่งน้อย (น้อยกว่า 2.630)

4.3 พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ด้วยการคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ซึ่งพบว่า ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ทั้งหมด 105 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ โดยมีค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO)=0.953, Bartlett's Test of sphericity $\chi^2=8385.391$, $df=105$, $p\text{-value}=0.000$ แสดงว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวบ่งชี้มากพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองได้

4.4 ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างตัวบ่งชี้จิตพฤติกรรมประชาธิปไตยเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง (Second-order Confirmatory Factor Analysis) เพื่อเป็นการยืนยันองค์ประกอบของตัวบ่งชี้จิตพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับพิจารณาความตรงดังกล่าวใช้การพิจารณากลุ่มสถิติที่บ่งบอกความสอดคล้องระหว่างข้อมูลกับโมเดลสมมติฐานที่เรียกว่า Goodness of Fit Statistics ประกอบด้วย ค่าสถิติไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) หรือสัดส่วนระหว่างค่าสถิติไคสแควร์และองศาอิสระ (Degree of Freedom) ซึ่งควรมีค่าไม่เกิน 2 และค่า P-value แสดงผลว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพิจารณาดัชนี Comparative Fit Index (CFI) และ Tucker-Lewis Index (TLI) ควรมีค่ามากกว่า 0.90 (หากมากกว่า 0.95 แสดงว่าสอดคล้องดีมาก) ในขณะที่ดัชนี Root Mean Squared Error of Approximation (RMSEA) และ Standardized Root Mean Squared Residual (SRMR) ควรมีค่าต่ำกว่า 0.08 (หากต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าสอดคล้องดีมาก) (Geiser 2013, p. 46; Kelloway 2015, pp. 21-34)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองจิตพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โมเดลการวัดจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการยอมรับ (6 ตัวบ่งชี้) องค์ประกอบที่ 2 ด้านสามัคคีธรรม (5 ตัวบ่งชี้) และองค์ประกอบที่ 3 ด้านปัญญาธรรม (4 ตัวบ่งชี้) โดยโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีมาก ($\chi^2=55.797$, $df=52$, $p\text{-value}=0.334$, CFI=1.000, TLI=0.999, RMSEA=0.008, SRMR=0.011 และ $\chi^2/df=1.073$) นั่นคือองค์ประกอบ

และตัวบ่งชี้ทุกตัวในโมเดลการวัดจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่สำคัญ และมีความสัมพันธ์เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน โดยมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 1 และภาพที่ 2

ตารางที่ 1 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ (b)	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน (β)	SE	Z	R ²	CR	AVE
ลำดับที่หนึ่ง (First-order)								
DBA (การวรรกรรม)	DBA1	1.000**	0.667**	0.022	29.844	0.445	0.813	0.425
	DBA2	0.949**	0.696**	0.019	36.521	0.485		
	DBA3	0.707**	0.590**	0.021	28.262	0.348		
	DBA4	0.935**	0.692**	0.018	38.624	0.479		
	DBA5	1.097**	0.753**	0.017	45.250	0.567		
	DBA6	0.677**	0.476**	0.027	17.804	0.226		
DBB (สามัคคีธรรม)	DBB1	1.000**	0.512**	0.023	21.955	0.262	0.807	0.461
	DBB2	1.936**	0.798**	0.013	60.377	0.636		
	DBB3	1.745**	0.722**	0.016	46.296	0.521		
	DBB4	1.429**	0.684**	0.018	39.018	0.468		
	DBB5	1.256**	0.645**	0.020	32.100	0.416		
DBC (ปัญญาธรรม)	DBC1	1.000**	0.810**	0.014	58.897	0.657	0.850	0.588
	DBC2	1.010**	0.821**	0.016	50.002	0.673		
	DBC3	0.956**	0.768**	0.016	48.941	0.590		
	DBC4	0.830**	0.657**	0.020	32.354	0.432		
ลำดับที่สอง (Second-order)								
DB (จิตพฤติกรรม ประชาธิปไตย)	DBA	1.000**	0.895**	0.013	71.250	0.801	0.958	0.884
	DBB	0.739**	0.988**	0.010	97.947	0.975		
	DBC	1.338**	0.936**	0.013	70.523	0.876		

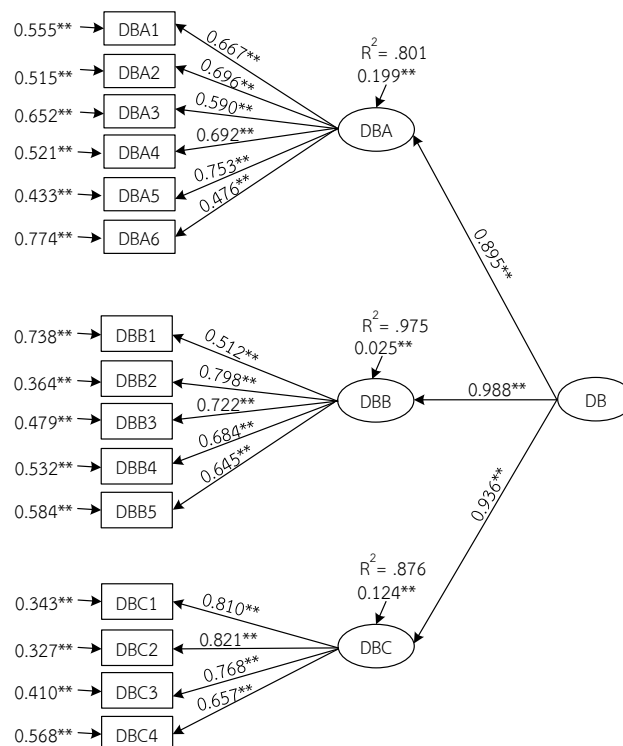
จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β) ในการยืนยันองค์ประกอบลำดับที่หนึ่ง (First-order) พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวในองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวบ่งชี้ และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบได้ข้อสรุปว่า 1) องค์ประกอบด้านการวรรกรรม (DBA) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวบ่งชี้อยู่ระหว่าง 0.476-0.753 มีค่าสัมประสิทธิ์การทํานาย (R^2) อยู่ระหว่าง 0.226-0.567 2) องค์ประกอบด้านสามัคคีธรรม (DBB) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวบ่งชี้อยู่ระหว่าง

0.512-0.798 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายอยู่ระหว่าง 0.262 - 0.636 และ 3) องค์ประกอบด้านปัญญาธรรม (DBC) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวบ่งชี้อยู่ระหว่าง 0.657-0.821 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายอยู่ระหว่าง 0.432-0.673

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานในการยืนยันองค์ประกอบลำดับที่สอง (Second-order) พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานทุกตัวมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.895-0.988 องค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากที่สุด คือ องค์ประกอบด้านสามัคคีธรรม (DBB) ($\beta = 0.988$) รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านปัญญาธรรม (DBC) ($\beta = 0.936$) และ องค์ประกอบที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุด คือ องค์ประกอบด้านคารวธรรม (DBA) ($\beta = 0.895$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การทำนายขององค์ประกอบทุกตัวในการยืนยันองค์ประกอบลำดับที่สอง พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.801-0.975 โดยองค์ประกอบที่มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายสูงสุด คือ องค์ประกอบด้านสามัคคีธรรม (DBB) ($R^2 = 0.975$) รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านปัญญาธรรม (DBC) ($R^2 = 0.876$) และองค์ประกอบที่มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายน้อยที่สุด คือ องค์ประกอบด้านคารวธรรม (DBA) ($R^2 = 0.801$)

เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Composite Reliability: CR) และค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้ (Average Variance Extracted: AVE) กับเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา คือ ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (CR) ควรมีค่ามากกว่า 0.7 และค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้ (AVE) ควรมีค่ามากกว่า 0.5 (Hair et al. 2014, p. 619) พบว่า

ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (CR) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.807 - 0.958 ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ทุกตัว ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้ (AVE) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.425-0.884 ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้จำนวนสองตัว จึงสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยได้

$$\chi^2 = 55.797, df = 52, p\text{-value} = 0.334, CFI = 1.000, TLI = 0.999, RMSEA = 0.008, SRMR = 0.011, \chi^2/df = 1.073$$

ภาพที่ 2 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โมเดลการวัดจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการยอมรับ (6 ตัวบ่งชี้) องค์ประกอบที่ 2 ด้านสามัคคีธรรม (5 ตัวบ่งชี้) และ องค์ประกอบที่ 3 ด้านปัญญารธรรม (4 ตัวบ่งชี้) โดยโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีมาก ($\chi^2 = 55.797$, $df = 52$, $p\text{-value} = 0.334$, $CFI = 1.000$, $TLI = 0.999$, $RMSEA = 0.008$, $SRMR = 0.011$ และ $\chi^2/df = 1.073$) นั่นคือองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ทุกตัวในโมเดลการวัดจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่สำคัญ และมีความสัมพันธ์เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จิตพฤติกรรมประชาธิปไตยมาจากนักวิชาการอย่างหลากหลาย ด้วยการศึกษา ทฤษฎี ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะประชาธิปไตยไว้สอดคล้องกันว่า ลักษณะประชาธิปไตยเป็นความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม 3 ประการ ได้แก่ มีการเคารพซึ่งกันและกัน หรือเคารพธรรม มีการแบ่งปันร่วมงานกันและประสานงานกัน หรือสามัคคีธรรม และมีความเชื่อมั่นในวิถีแห่งปัญญา หรือปัญญารธรรม โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สองจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวคิดพฤติกรรมตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2555, น. 9-11) คือ พฤติกรรมด้านการยอมรับ พฤติกรรมด้านสามัคคีธรรม และพฤติกรรมด้านปัญญารธรรม ทำให้ครอบคลุมจิตพฤติกรรมประชาธิปไตยซึ่งเป็นความสามารถในการรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน การยอมรับและเคารพในสิทธิและหน้าที่ของบุคคล การใช้ปัญญาหรือเหตุผลในการตัดสินใจ (คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2563, ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพบูลย์ สุวรัชย์ (2549, น. 94) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของข้าราชการครูในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตยของข้าราชการครูในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านวินัยธรรม ประกอบด้วย การมีวินัยในตนเอง ความยุติธรรม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ และการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย 2) องค์ประกอบด้านปัญญารธรรม ประกอบด้วย การเป็นคนมีเหตุผล ความเป็นผู้ที่มีใจกว้างและการคำนึงถึงผู้อื่น และ 3) องค์ประกอบด้านสามัคคีธรรม ประกอบด้วย ความกรุณาปรานี และความร่วมมือ รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศศิธร อมรินทร์แสงเพ็ญ (2554, น. 212-213) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบและการพัฒนา ลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านความเคารพซึ่งกันและกัน ประกอบด้วย รู้จักการรอคอย เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม 2) องค์ประกอบด้านความร่วมมือร่วมใจ ประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ช่วยเหลือผู้อื่นในเรื่องต่าง ๆ รู้จักการแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ และ 3) องค์ประกอบด้านความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา ประกอบด้วย คิดแก้ปัญหาได้ คิดวางแผนได้ และความมีเหตุผล ซึ่งโมเดล ลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยมีความเหมาะสมสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละด้าน มีค่าเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน และสามารถวัดองค์ประกอบลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า จิตพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ตัวบ่งชี้ ซึ่งตัวบ่งชี้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกัน แสดงว่า ทุกตัวบ่งชี้มีความสำคัญใกล้เคียงกัน เพราะฉะนั้นผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ต้องให้ความสำคัญกับทุกตัวบ่งชี้

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดร้อยเอ็ดในภาพรวม แต่ไม่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่แตกต่างกันว่าจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาตัวบ่งชี้แตกต่างกันหรือไม่ ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ในบริบทที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ตามนโยบายของ คสช.* สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562, จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=41306&Key=news_research.
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง, สำนักงาน. (2555). *วิถีประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- คณะจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2563). *พฤติกรรมประชาธิปไตย*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.psy.chula.ac.th/th/feature-articles/democratic-behavior>.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง*. กรุงเทพฯ: นานามีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ไพบุลย์ สุวรัช. (2549). *การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพประชาธิปไตยของข้าราชการครูในเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- วิชัย ต้นศิริ. (2557). *ศาสตร์การสอนความเป็นนักประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา.
- ศศิธร อมรินทร์แสงเพ็ญ. (2554). *การวิเคราะห์องค์ประกอบและการพัฒนาลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย (ปริญาการศึกษาดุขบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Geiser, C. (2013). *Data Analysis with Mplus*. NY: The Guilford Press.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate Data Analysis 7th ed.* NJ: Pearson Education, Inc.
- Kelloway, K. E. (2015). *Using Mplus for Structural Equation Modeling 2nd ed.* CA: Sage.